

Ο δωδεκάλογος του γύφτου

(απόσπασμα από τον Προφητικό)

Ο ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ είναι ένα συνθετικό ποίημα που δημοσιεύτηκε το 1907. Σ' αυτό ο Γύφτος παρουσιάζεται ως σύμβολο της ελεύθερης, αδούλωτης ψυχής και της δημιουργικής δράσης που δε σταματάει πουθενά, δεν υποτάσσεται σε τίποτε, αλλά προχωρεί συνεχώς γκρεμίζοντας τα παλιά και τα σάπια και χτίζοντας τα καινούρια και τα γερά.

Ο Προφητικός είναι ο όγδοος από τους δώδεκα λόγους και ο πιο παλιός. Γράφτηκε το 1899, δηλαδή την επαύριο της εθνικής ταπείνωσης του '97. Σ' αυτόν ο ποιητής, βαθιά πληγωμένος, εκφράζει τη συνείδηση του έθνους του. Το σκηνικό τοποθετείται στο Βυζάντιο και τα γεγονότα μετατρέπονται σε προφητείες. Βλέπουμε στην Πόλη το βασιλιά να διασκεδάζει, να παίρνει μέρος σε αγώνες σαν άλλος Νέριωνας και να αποθεώνεται από τους κόλακες και τους αυλόδουλους. Ο Τούρκος πλησιάζει, αλλά όλοι μένουν αδιάφοροι, παραδομένοι στη διαφθορά. Κανένας δεν ακούει τη φωνή των ακριτών. Ο ποιητής-προφήτης τα βλέπει όλ' αυτά, αγανακτεί και προλέγει το χαμό της πολιτείας. Ο πόνος του για τον ξεπεσμό και το κατάντημα που βλέπει, φτάνει ως τα όρια της απελπισίας και από κει αναδύεται ένα όραμα ελπίδας και αισιόδοξο μήνυμα εθνικής αναγέννησης.

Μες τις παινεμένες χώρες, Χώρα
παινεμένη, θα 'ρθει κι η ώρα,
και θα πέσεις, κι από σέν' απάνου η Φήμη
το στερνό το σάλπισμά της θα σαλπίσει
5 σε βοριά κι ανατολή, νοτιά και δύση.
Πάει το ψήλος σου, το χτίσμα σου συντρίμμι.
Θα 'ρθει κι η ώρα· εσένα ήταν ο δρόμος
σε βοριά κι ανατολή, νοτιά και δύση,
σαν το δρόμο του ήλιου· γέρνεις· όμως
10 το πρωί για σε δε θα γυρίσει.

Και θα σβήσεις καθώς σβήνουνε λιβάδια
από μάισσες φυτρωμένα με γητειές·
πιο αλαφρά του περασμού σου τα σημάδια
κι από τις δροσοσταλαματιές·
15 θα σε κλαίν' τα κλαυοπούλια στ' αγνά βράδια
και στα μνήματα οι κλωνόγυρτες ιτιές.

.....
Και θα φύγεις κι απ' το σάπιο το κορμί,
ω Ψυχή παραδαρμένη από το κρίμα,
και δε θα 'βρει το κορμί μια σπιθαμή
20 μες στη γη για να την κάμει μνήμα,
κι άθαφτο θα μείνει το ψοφίμι,
να το φάνε τα σκυλιά και τα ερπετά,

κι ο Καιρός μέσα στους γύρους του τη μνήμη
κάποιου σκέλεθρου πανάθλιου θα βαστά.

- 25 Όσο να σε λυπηθεί
της αγάπης ο Θεός,
και να ξημερώσει μian αυγή,
και να σε καλέσει ο λυτρωμός,
ω Ψυχή παραδαρμένη από το κρίμα!
- 30 Και θ' ακούσεις τη φωνή του λυτρωτή,
θα γδυθείς της αμαρτίας το ντύμα,
και ξανά κυβερνημένη κι αλαφρή,
θα σαλέψεις σαν τη χλόη, σαν το πουλί,
σαν τον κόρφο το γυναικείο, σαν το κύμα,
- 35 και μην έχοντας πιο κάτω άλλο σκαλί
να κατακυλήσεις πιο βαθιά
στου Κακού τη σκάλα, -
για τ' ανέβασμα ξανά που σε καλεί
θα αιστανθείς να σου φυτρώσουν, ω χαρά!
- 40 τα φτερά,
τα φτερά τα πρωτινά σου τα μεγάλα!

Φήμη: θεότητα των Ελλήνων και των Ρωμαίων, προσωποποίηση των διαδόσεων και
αγγελιαφόρος των νικών.

μάισσες: μάγισσες.

γητεία: μάγια.

Ψυχή: εννοεί της χώρας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

---

1. Να μελετήσετε το πρώτο απόσπασμα,
  - α) Για ποια χώρα μιλάει ο ποιητής;
  - β) Πώς τη χαρακτηρίζει και γιατί;
  - γ) Τι προφητεύει;
2. Να μελετήσετε το δεύτερο απόσπασμα,
  - α) Σε ποιον απευθύνεται ο ποιητής;
  - β) Τι σημαίνει η φράση «παραδαρμένη από το κρίμα»;
  - γ) Ποιο είναι το τελικό μήνυμα;
3. Ποιος είναι ο στόχος του ποιητή στον *Προφητικό* και ποια είναι η τεχνική που χρησιμοποιεί;
4. Ποια στοιχεία συνθέτουν τον προφητικό τόνο του αποσπάσματος;

5. Στο απόσπασμα διακρίνουμε εύκολα δύο διαφορετικές ψυχικές διαθέσεις του ποιητή. Ποιες είναι αυτές και πώς δικαιολογείται η καθεμιά;

Γιώργης Σιγάλας (γεν. 1954), *Ο αρκουδιάρης* (1980)